

meget vanskeligt at holde Havnen ryddelig for Sand. Han erklærede, at ved Frederikshavn vare Betingelserne for Anlægget af en Havn tilstede, men han udtalte sig ikke nærmere om Beføstningerne eller om Maaden, hvorpaa det skulde ske, men sagde kun, at et Forslag, der var udarbejdet af en dansk Ingenieur, ikke var brugeligt. Nu have vi jo anlagt en Mole eller Dæmning deroppe, dels for at skjænke Fisterne den fornødne Beskyttelse for deres Fartøier, naar de ere nødsagede til at ty ind til Land, og dels for at høste Erfaringer om, hvorvidt man kunde bygge Bærter der, som vilde være tilstrækkelig stærke til at kunne modstaa Vesterhavets Angreb, og om man uden nogen usforholdsmæssig stor Beføstning kunde være henvisst til at benytte det Materiale, som er paa Stedet. Jeg har personlig været tilstede der i afvigte Sommer og kan derefter sige, at Forholdene ganske vist trænge til nøiagtig Undersøgelse, inden man skulde stride til at foretage Forarbejder til Anlægget af en Havn. Den vil blive kostbar, og Forholdene deroppe ere saadanne, at, ihvorvel der er endel Materiale deroppe og findes endel Kampesten, er det langt fra af tilstrækkelig Betydning. Der er mange Sten, som ligge ude paa en Dybde af to Favne. Dem er det næsten ikke muligt at tage op, og det bl. v. udtalt af den Ingenieur, som fulgte mig dertil, Ollendorf fra Frederikshavn, at man ikke burde forsøge at optage de Sten, der ligge langt ude i Vandet, til en Havn, fordi man kunde faae dem billigere ved at faae dem andetstedsfra. Uagtet Bunden er Lerbund, er der en Mængde Sand, der strider ned langs med Kysten, og det er vistnok et Forhold, som vil give Anledning til megen Undersøgelse, hvorvidt man kan vente, at det vil være veien for Anlægget af en Havn. Det er altsammen Ting, som tyde paa, at det var ønskeligt at faae foretaget nøiagtige, grundige og paalidelige Undersøgelser paa dette Sted, og da efter den Opfattelse, jeg, og jeg tror ogsaa Mange her i Thinget have, en saadan Havn vilde være af overordentlig Betydning til Sikring af vore Trafikforhold overfor England, vil jeg med Glæde modtage en Bevilling, der sætter mig istand til at lade en saadan paalidelig Undersøgelse foretage og forelægge for Thinget. Med Hensyn til de to andre Punkter, Undersøgelse af Forholdene i det nordlige Kattegat og ved Bornholm, staar jeg noget anderledes. Forholdene i det nordlige Kattegat ere jo tidligere undersøgte meget omhyggeligt. Man vender jevnlig tilbage til Lanken om, at det bedste Sted til at anlægge en Tilflugtshavn paa dog er og bliver Skagen, men, jeg tror det er af alle Teknikere og af Mænd, der ere nogenlunde bekendte med Forholdene, anset som sikkert, at det ikke lader sig gjøre. Jeg skal her ikke nævne Noget, der har afgjørende Betydning, den overordentlige Beføstning, som er forbunden dermed, men jeg tror at vide, efter det jeg har

hørt om Sagen, at Alle ere enige deri, at baade det i Vandet flydende Sand og Sandbunden vil være en overordentlig væsentlig og uovervindelig Hindring for at foretage et Arbejde af den Besskaffenhed der. Det tror jeg altsaa, man kan og maa se bort fra, og, hvad den øvrige Odstyt angaar, foreligger der Resultater fra Kommissionen, som hidtil, saavidt jeg veed, ikke ere modbeviste, og hvis Paalidelighed og Grundighed ikke kan og bør drages i Tvivl, og jeg finder derfor ingen Anledning til at lade disse Punkter undersøge af andre Mænd end de, der hidtil have foretaget Undersøgelserne. Det skulde da være, om man kunde være saa heldig at faae en fremmed Ingenieur tilstede, som har haft Leilighed til at indvinde en større Erfaring end den, som de Mænd have haft, der have anstillet Undersøgelserne. Der er jo som bekendt i Særdeleshed i Holland lignende Arbejder, som langt overgaa dem, som Noget af de, der have været med i denne Kommission, have haft Leilighed til at gjøre sig nøie bekendte med, og det er at vente i det Hele taget, at der fra Holland maatte kunde hentes Erfaringer, som kunde have en saadan Paalidelighed, at man kunde vente, at vore Undersøgelser ikke kunde sættes ved Siden deraf, fordi Omfanget og Betydningen af de Arbejder, der udføres derovre, langt overgaa, hvad der er udført her i Landet. Det kunde jo altsaa muligvis være, at man kunde træffe en saadan baade teknisk dygtig og erfaren Mand og lade ham gennemgaa de Undersøgelser, der ere foretagne af den Kommission, der har været nedsat. Af andre her hjemmeværende Folk tror jeg ikke det vil nytte noget at lade Undersøgelsen foretage. Jeg har gjort mig al den Umage jeg kunde, for at faae de bedste Mænd, og jeg tror ikke, at det kan paavises, at de ikke have udført det dem overdragne Arbejde samvittighedsfuldt og uden Hensyn til de Ønsker og Meninge, der kunde være udtalte fra den ene eller den anden Side. Hvad Bornholm angaar, vil jeg forbeholde mig en fri Stilling. Det har ikke tidligere været mig bekendt, at man har savnet en Nødhavn paa Bornholm, og før der er anstillet Undersøgelse om, hvorvidt og paa hvilken Maade en saadan skal anlægges, tror jeg dog man maa være paa det Rene med det Spørgsmaal først, om der i det Hele taget er særlig Anledning til at anlægge en Nødhavn paa Bornholm. Det staar tvivlsomt for mig, og Afgjørelsen af dette Spørgsmaal maatte betinge min Stilling til Sagen.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet (Scavenius): De Endringsforslag, jeg har tilladt mig at stille til denne 3die Behandling, ere jo af noget forskjellig Art. Noget ere kun Gjentagelser af mine Forslag ved Finantslovens Forelæggelse. Dette gjælder særlig om det forhøjede Tilbud til Univer-